

PRIMERI KOJI SLEDE SU PRIMERI NASTAVNIKA LIDERA: NASTAVNIKA KOJI SU KRITIČKI RAZMATRALI SVOJU PRAKSU, UVODILI PROMENE, PROCENJIVALI EFEKTE PROMENA, INFORMISALI KOLEGE O POSTIGNUTIM EFEKTIMA I NASTAVILI DA KRITIČKI PROMIŠLJAJU SVOJU PRAKSU.

Primeri su preuzeti od HertsCam mreže nastavnika lidera promena u Velikoj Britaniji

<http://www.hertscam.org.uk/>

Jovan (John)

Jovan je nastavnik matematike sa samo 2 godine iskustva. Zabrinjavalo ga je što neki učenici očigledno nisu ni zainteresovani niti aktivno uključeni u nastavu matematike. Želeo je da pronade način da njegovi časovi postanu zanimljiviji tako da se uključe i oni učenici koji su dotada delovali nezainteresovano za matematiku.

Razmišljao je o mogućnosti da izvede nekakvo jednostavno istraživanje u kome bi učenike pitao šta im je u matematici najzanimljivije i šta im u nastavi matematike prčinjava zadovoljstvo. Kad je bolje razmislio, shvatio je da takvo istraživanje ne bi donelo valjane rezultate, jer učenici koji ne vole matematiku i koji sa matematikom nemaju dobra iskustva, ne bi ni mogli da odgovore na ovakva pitanja.

Umesto toga je na sednici nastavničkog veća kolegama opisao svoj problem i zamolio ih da mu pomognu. Tražio je od njih da mu napišu koje su, po njihovom iskustvu, tri najdelotvornije tehnike ili aktivnosti koje su koristili u nastavi. Razvrstao je dobijene odgovore, a o nekima je posebno porazgovarao sa kolegama od kojih ih je dobio, kako bi saznao više detalja o načinima na koje koriste tehnike koje su naveli i iskustvima koje sa njima imaju.

Zatim je isprobao svaku od navedenih strategija. O svakoj od njih je vodio beleške unoseći i vlastita i zapažanja učenika, od kojih bi na kraju predavanja tražio da popune listove sa nizom pitanja. Odgovori učenika su mu poslužili kao najvažnija povratna informacija o kvalitetu časa koji je održao. Osim toga, tražio je i od svojih kolega koji koriste te metode da od svojih učenika takođe povremeno, kad im to vreme dozvoljava, traže komentare i utiske o časovima i predavanjima. Na ovaj način Jovan je vršio neku vrstu evaluacije tih tehnika.

Nekoliko meseci kasnije, Jovan je na nastavničkom veću mogao da podnese kratak izveštaj o strategijama koje je evaluirao. To je zaista bila neobično vredna informacija za njegove kolege, koje nikad nisu ni pokušale da koriste mnoge od tehnika i pristupa nastavi koje su se našle na Jovanovoj listi. Ispostavilo se da su ovi razgovori bili veoma korisni svim nastavnicima. Osim toga, rezultati primene različitih pristupa i metoda su mnoge nastavnike veoma ohrabрили da unapredjuju i menjaju svoju svakodnevnu praksu. Ovo je, sa svoje strane, doprinelo jačanju njihovih profesionalnih kapaciteta, njihovoj sposobnosti da

rade i sarađuju u timu, što je sve dalje obogaćivalo njihov repertoar strategija, metoda i tehnika podučavanja.

Nakon ovoga, Jovan je razgovarao i sa kolegama koje predaju druge predmete. I od njih je sakupljao slične informacije o najboljim tehnikama podučavanja koje koriste u nastavi. Otkrio je da se mnoge od ovih ideja mogu prilagoditi za potrebe nastave matematike, ali je na ovaj način podstakao dalje diskusije o širokom repertoaru tehnika podučavanja i u drugim predmetima.

Alisa (Alice)

Alisa je imala sreću da joj je u učionici na raspolaganju interaktivna bela tabla koju je sa velikim zadovoljstvom koristila u nastavi. Verovala je da njeno korišćenje može doprinose da njeni učenici u procesu učenja postanu i aktivniji i kreativniji. Verovala je takodje da na ovaj način njeni učenici uče na prirodiji i spontaniji način, ali da u isti mah bolje uče i učeći zajedno.

Morala je, međjutim, da predje u drugu školu u kojoj su nastavnici manje koristili ove table, pa je razmišljala kako da se i u toj školi započne sa njihovom širom upotrebom. Njene kolege nisu za to pokazivale posebno interesovanje. Alisa je o ovome razgovarala sa direktorom i zatražila svoj prostor u odnedavno uspostavljenom "Inovacionom forumu". Iskoristila ga je da na njemu postavi vrlo zanimljive prezentacije u kojima je pokazala šta sve može da se radi sa ovim tablama. Zatim je sve one koje su njene prezentacije zainteresovale pozvala da u vreme ručka popričaju o tome kako bi i oni mogli da u nastavi iskoriste prednosti ovih tabli. Ova akcija ju je koštala samo toliko kolika je cena za nekoliko pogačica koje je sa njima tokom ručka podelila.

Za vreme ručka su se dogovorili da im Alisa sačini uputstva o tome kako da organizuju aktivnosti koje na času uključuju upotrebu bele table. Nekolicina njenih kolega je pristala da isproba ove aktivnosti i da podnese kratak izveštaj ostalima o tome kako je sve to zajedno ispalo. Na narednom sastanku su se dogovorili da razmene aktivnosti i da jedni druge posmatraju dok ih izvode na času. Takodje su se dogovorili da medjusobno razmenjuju pozitivne efekte koje su primetili. Ovo je doprinelo daljem dogovoru da sačine listu uputstava o korišćenju belih tabli, kao i ceo niz kratkih ali kvalitetnih vodiča kroz aktivnosti na času.

Alisa je zatim ponudila da sastavi kratak opis ovih aktivnosti koji je uključivao i materijal o iskustvima njihovog korišćenja, koji su njene kolege iz grupe pregledale i korigovale pre nego što su ga svi zajedno podelili i drugim nastavnicima u školi.

Suzana (Suzanna)

Suzana je na čelu aktiva nastavnika maternjeg jezika i brine je što učenici ne ostvaruju standarde koji se odnose na pisanje. Primetila je da su glumeći i uvežbavajući scene iz dečije vrzije *Sna letnje noći* učenici postali veoma zainteresovani i da je kvalitet njihove pisane produkcije nakon toga bio znatno bolji nego obično.

Razmotrila je ideju da se napravi dramski projekt koji bi obuhvatio učenike iz dva, tri ili četiri odeljenja. Sva odeljenja bi koristila iste tekstove koji izazivaju veoma snažne emocije i govore o upečatljivim životnim prilikama. Suzana je svim zainteresovanim nastavnicima koji su takodje bili zabrinuti zbog loših rezultata u pisanju, održala praktičnu radionicu o odnosu između drame i pisanja, kako bi im pomogla da istraže različite tehnike koje omogućavaju da se pozorišni, dramski tekst iskoristi kao podrška u savladavanju pisanja. Od kolega je tražila da odaberu one tehnike za koje im se čini da bi im mogle biti od pomoći i koristi. Nakon ove radionice usledili su kratki nedeljni sastanci sa svakim nastavnikom na kojima su sačinjavani dalji planovi i diskutovana pitanja kao što su kako da se ciljevi i zadaci učenja grupišu u jednoj dužoj i dubljoj studiji, kako veći tekst deliti na manje celine, kako razvijati određeni dramski lik i njegov karakter i kakva to lekcija ne bi uopšte morala da uključi pisanje.

Suzana je pratila i vrednovala rezultate ovog rada tako što je određeni broj učenika u svakom odeljenju zadužila da vode dnevničke zabeleške sa svakog časa. Onda bi razgovarala sa svakim učenikom i poredila ono što bi oni govorili sa kvalitetom njihovih beležaka. Kvalitet pisanja je bio znatno viši nego uobičajeno. Jedan faktor o kome su i sama deca izveštavala jeste da je ceo proces bio interesantan i zabavan. Takodje je bilo jasno da je deci lakše da se igraju sa govorom i jezikom i istražuju različite vrste reči onda kada to čine u situaciji koja im omogućava da međusobno saraduju. Drama im je pomogla da *“lakše misle”* i da *“steknu sliku o onome o kome ili o čemu pišu”*. Projekat je uzdrmao uobičajene pretpostavke koje nastavnici imaju o sposobnostima učenika. Mnogi učenici od kojih se očekivalo da budu loši, pisali su radove kakve pišu učenici viših sposobnosti.

Suzanine kolege su zaključile da upotreba dramskih tehnika zaista unapređuje pisanje i da bi ih u budućnosti trebalo redovno koristiti. Suzana je, sa svoje strane, primetila da je ovaj projekat uvukao kolege u veoma kvalitetan pedagoški dijalog koji su oni nastavili i nakon što ih je, na kraju te školske godine, Suzana napustila i otišla u drugu školu.